

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)
SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Małgorzata Szmit

przy udziale prokuratora Jerzego Kopcia del. do Prokuratury Krajowej,
w sprawie **S.K.**

skazanej z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 16 lipca 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 29 sierpnia 2024 r., sygn. akt II AKa 9/23

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 28 czerwca 2022 r., sygn. akt III K 31/17,

**I. uchyla zaskarżony wyrok co do orzeczenia o obowiązku
naprawienia szkody na rzecz L. sp. z o.o. i A. sp. z o.o. i w tym
zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi
Apelacyjnemu w Krakowie;**

II. oddala kasację w pozostałym zakresie jako oczywiście bezzasadną obciążając w tej części skazaną wydatkami postępowania kasacyjnego.

Jarosław Matras Jerzy Grubba Paweł Wiliński

[WB]

UZASADNIENIE

S.K. została oskarżona o popełnienie 10-ciu przestępstw kwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie o sygn. akt III K 31/17 Sąd Okręgowy w Krakowie orzekł w następujący sposób: *„oskarżoną S.K. uznaje za winną popełnienia czynów zarzucanych jej w punktach 1 do 10 aktu oskarżenia, a stanowiących występki z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. z tym, że przyjmuje, że czynów tych dopuściła się w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności, a więc w warunkach ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k. i zastępuje każdorazowo użyte w akcie oskarżenia słowa „mieniem wielkiej wartości” słowami „mieniem znacznej wartości”, eliminując z opisu czynu przypisanego oskarżonej doprowadzenie spółki S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 2.361.600,00 złotych, a nadto ustala wartość niekorzystnego rozporządzenia mieniem na szkodę spółek E. Sp. z o.o. reprezentowanej wówczas przez A.R. i T.G. na kwotę 1.049.600,00 złotych oraz spółki L. sp. z o.o. i A. Sp. z o.o. reprezentowanych wówczas przez M.K. i E.K. na kwotę 1.207,000 złotych i za to na mocy art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierza jej jedną karę 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności;*

II. na mocy art. 46 § 1 k.k. orzeka od oskarżonej S.K. środek kompensacyjny w postaci obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na rzecz oskarżycieli posiłkowych:

- spółki z o.o. E.1 ul. [...], G. w kwocie 244.000,00 (dwieście czterdzieści cztery tysiące) złotych z należnymi ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty;
- spółki L. sp. z o.o. i A. ul. [...], P. w kwocie 1. 207.000,00 (jeden milion dwieście siedem tysięcy) złotych;
- spółki z o.o. E. ul. [...], Z. w kwocie 1.049.600,00 (jeden milion czterdzieści dziewięć tysięcy sześćset) złotych;
- spółki z o.o. PPHU L. ul. [...], Z. kwoty 219.600,00 (dwieście dziewiętnaście tysięcy sześćset) złotych.”

Wyrok zawierał także orzeczenie o kosztach procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonej. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

- „1. Naruszenie art. 170 § 1 k.p.k. i 396 § 2 k.p.k. wskutek nieuzasadnionego przesłuchania świadków W.W., E.K. oraz M.K. w trybie art. 396 § 2 k.p.k. i nieuwzględnienia wniosków dowodowych obrońcy zawartych w piśmie procesowym z dnia 15 września 2021 roku o ponowne przesłuchanie tych świadków, tym razem przed Sądem orzekającym, co naruszyło zasadę bezpośredniości oraz spowodowało brak wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy;
2. Naruszenie art. 7 k.p.k. wskutek braku przeprowadzenia dowodów kluczowych dla rozstrzygnięcia, braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, wadliwej oceny dowodów, co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych lub do braku ustaleń faktycznych, w szczególności w zakresie:
 - przedmiotu treści umowy zawartej między Towarzystwem [...] sp. z o.o. i pokrzywdzonymi wskazanymi w akcie oskarżenia;
 - przedmiotu usługi, za które pokrzywdzeni płacili wynagrodzenie;
 - wykonania usługi, za które pokrzywdzeni płacili wynagrodzenie;
 - zamiaru wprowadzenia pokrzywdzonych w błąd przez oskarżoną;
 - wysokości środków pieniężnych płaconych przez pokrzywdzonych
3. Naruszenie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. wskutek bezzasadnego przyjęcia, że materiał dowodowy w sprawie daje podstawy do przypisania oskarżonej przestępstwa stypizowanego w tych przepisach.

4. *Naruszenie art. 46 § 1 k.k. wskutek orzeczenia od oskarżonej środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody na rzecz E.1, L.1, A., E., PPHU L..*

5. *Wymierzenie oskarżonej rażąco surowej kary."*

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny w Krakowie po rozpoznaniu tej apelacji, wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 9/23, orzekł w następujący sposób:

„I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w punkcie I uzupełnia podstawy prawne skazania i wymiaru kary o art. 4 § 1 k.k. i w miejsce wskazania, że oskarżona „czynów tych dopuściła się w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności” przyjmuje, iż oskarżona czynów tych dopuściła się w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, zanim zapadł pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw, jak również ustala wartość niekorzystnego rozporządzenia mieniem na szkodę spółek L. Sp. z o.o. i A. Sp. z o.o. reprezentowanych wówczas przez M.K. i E.K. na kwotę 1.206.895,00 złotych;

2. w punkcie II, stosując art. 4 § 1 k.k., eliminuje określenie „środek kompensacyjny w postaci obowiązku naprawienia szkody” i w jego miejsce przyjmuje: „obowiązek naprawienia szkody”, jak również eliminuje stwierdzenie: „z należnymi ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty”, a wysokość obowiązku naprawienia szkody na rzecz spółek L. Sp. z o.o. i A. Sp. z o.o. ul. [...], P. ustala na kwotę 1.206.895,00 (jeden milion dwieście sześć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt pięć) złotych;

II. utrzymuje w mocy w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok;

III. zasądza od oskarżonej S.K. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 450 (czteryście pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze."

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanej. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu:

„1) rażąco i mającą istotny wpływ na treść wyroku obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 k.k., poprzez orzeczenie od skazanej S.K. obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych podmiotów (osób prawnych - spółek

prawa handlowego) nieistniejących w chwili wyrokowania, a w konsekwencji niebędących pokrzywdzonymi;

2) rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 53 k.p.k. w zw. z art. 49 § 1 k.p.k., przez uznanie, iż stroną postępowania (oskarżycielem posiłkowym) są podmioty, które przestały istnieć w toku postępowania, a także zawiadamianie o terminach rozpraw oraz uwzględnianie wniosków podmiotów, którym nie przysługiwało prawo strony postępowania;

3) rażącą i mającą istotny wpływ na treść wyroku obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., poprzez bezzasadne przypisanie skazanej S.K. zarzucanego czynu, kiedy prawidłowa subsumpcja prawa materialnego skutkowałaby uniewinnieniem skazanej;

4) zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nienależytą obsadę Sądu Apelacyjnego w Krakowie, II Wydział Karny, który 29 sierpnia 2024 r. wydał zaskarżony wyrok, w skład którego wchodził sędziowie powołani na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz Sądu Okręgowego w Krakowie (del. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie) na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 08 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a tym samym, wadliwość procesu powołania sędziów, z uwzględnieniem okoliczności faktycznych świadczących o szybkiej ścieżce awansowej SSO del. X. Y., co doprowadziło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.”

Podnosząc te zarzuty skarżący wnosił o: „*uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz częściowo zmienionego nim wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym przez Sąd Okręgowy w Krakowie.*”

W pisemnym stanowisku co do kasacji prokurator Prokuratury Rejonowej Kraków – Śródmieście Zachód w Krakowie wniósł o oddalenie kasacji jako

oczywiście bezzasadnej. Stanowisko to poparł na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w zakresie pierwszego zarzutu. Pozostałe zarzuty (pkt 2-4) nie były trafne, co skutkowało oddaleniem kasacji w tym zakresie jako oczywiście bezzasadnej, a w konsekwencji, uzasadnienie wyroku nie obejmuje odniesienia się do tych zarzutów (art. 535 § 3 k.p.k.). Na wstępie wskazać trzeba, że wprawdzie zarzut z pkt 1 kasacji dotyczy obrazy prawa karnego materialnego, tj. art. 46 k.k., ale już uzasadnienie kasacji wskazuje (str. 6 kasacji), iż uchybienie podnoszone w tym zarzucie w istocie dotyczy nierozważenia przez sąd odwoławczy okoliczności sygnalizowanej w zarzucie apelacji (zarzucono obrazę art. 46 § 1 k.k.) oraz podnoszonej – na poparcie zarzutu – w trakcie rozprawy odwoławczej, a zatem faktu, iż niektóre z podmiotów, na rzecz których nałożono obowiązek naprawienia szkody z art. 46 § 1 k.k., nie istniały w dacie orzekania. Uwzględniając zatem treść uzasadnienia kasacji oraz przepis art. 526 § 1 k.p.k. trzeba uznać, że tak opisane uchybienie może być kwalifikowane jako naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 46 § 1 k.k., choć oczywiście fakt wydania przez sąd odwoławczy wyroku reformatoryjnego w zakresie określenia wysokości obowiązku naprawienia szkody (pkt I. 2 wyroku) uprawniał autora kasacji także do postawienia zarzutu obrazy art. 46 § 1 k.k., w układzie gdy w toku rozprawy odwoławczej przedstawiono dokumenty świadczące o utracie bytu prawnego obu podmiotów pokrzywdzonych.

Bezsporne jest, że w dacie orzekania przez sąd pierwszej instancji w Krajowym Rejestrze Sądowym nie był już wpisany podmiot o nazwie A. sp. z o.o. (wykreślono tę spółkę z dniem 12 lipca 2017 r. – k.1321), a jeszcze przed rozpoznaniem apelacji w tej sprawie wykreślono z tego rejestru drugi podmiot na rzecz którego w wyroku sądu pierwszej instancji nałożono obowiązek naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k., tj. L. sp. z o.o. (prawomocne wykreślenie z dniem 17 listopada 2022 r.). Wykreślenie z rejestru obu tych spółek kończy ich byt prawny. Na rzecz tych dwóch spółek jako pokrzywdzonych przestępstwem przypisanym oskarżonej, nałożono na oskarżoną obowiązek naprawienia szkody początkowo w kwocie 1.207.000 zł (wyrok sądu pierwszej instancji), ustalonej ostatecznie wyrokiem sądu drugiej instancji na kwotę 1.206.895 zł (pkt I. 2.). Skoro zatem w dacie rozstrzygania w postępowaniu

odwoławczym pokrzywdzony w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., a w tej sprawie osoba prawna (obie spółki z o.o. były osobami prawnymi) nie istniał (art. 272 k.s.h.), to nie było możliwości orzeczenia na rzecz nieistniejącego prawnie podmiotu obowiązku naprawienia szkody (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2024 r., II KZ 18/24; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 lutego 2014 r., II AKa 2/14). W kontekście tych okoliczności jednozdaniowa uwaga sądu odwoławczego zawarta w uzasadnieniu wyroku (str.19), która w żadnej mierze nie odnosi się do oczywistych kwestii prawnych, nie może być uznana za wypełnienie obowiązku z art. 433 § 2 k.p.k. w kontekście zarzutu obrazy prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 k.k. co do tych dwóch spółek. Bez wątpienia uchybienie to miało postać rażącego naruszenia prawa, tj. art. 46 § 1 k.k. także w tym kontekście, w jakim sąd odwoławczy zredukował kwotę nałożonego obowiązku naprawienia szkody, pomimo posiadania w toku postępowania odwoławczego informacji o utracie bytu prawnego przez obie spółki (pkt I. 2 wyroku). Oczywiste jest i to, że uchybienie to miało istotny wpływ na treść wyroku sądu odwoławczego, co czyni zarzut kasacji skutecznym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy w postępowaniu odwoławczym sąd drugiej instancji weźmie pod uwagę wskazane powyżej uwagi, a także rozważy, w kontekście stawianego w apelacji zarzutu, czy prawidłowo nałożono obowiązek naprawienia szkody na wskazane spółki oraz czy są prawidłowe ustalenia, kto tym przestępstwem został bezpośrednio pokrzywdzony (zwłaszcza mając na uwadze zeznania E. K. - k. 1644-1645; k. 92 akt sprawy II KO 417/21).

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w wyroku.

Jarosław Matras

Jerzy Grubba

Paweł Wiliński

[WB]i

[r.g.]